

NÉPTANÍTÓK KÖZLÖNYE.

KATH. NÉPTANÍTÓI SZAKLAP.

ELŐFIZETESI ÁRA: egész évre 4 fr.,
félévre 2 fr., évnegyedre 1 fr. o.é. Minden
tanügyi hirdetmény ingyen vétetik
föl.

44. sz. — November 8. 1862.

Megjelenik minden szombaton.

Kéziratok, tanúsítások a szerkesztői
irodába: kecskeméti-utca 5-ik sz.; előfize-
tések a kiadó hivatalba: egye-
tem-utca, gr. Károlyi-palota átellenében.

Miért és miképen kell magát a fiatal tanítónak folytonosan mivelní?

Pataki Ferenc pesti néptanítótól.

Köztudomásu dolog, miszerint maguk az élettelen természeti tárgyak az emberi kéz ápolása és idomításánélkül nagy részben haszonvehetlenek, sőt számos esetben céllellenesek volnának; pedig tudvalevő dolog az is, hogy az Isten maga rendelé azokat az ember használatára; s hogy az ember ugyanazokat célszerűen használhassa, megáldá Isten őt észszel és szabad akarattal. Jóllehet azonban már az első emberek is birtak észszel és szabad akarattal, mindazonáltal a tapasztalás bizonyítja, hogy kezdetben az emberek nem birtak ama Istentől nekik adott előnyt, mely által a többi teremtett lények fölé helyeztetek, az ész t. i., kellőleg felhasználni. Csak idő haladtával kezdék mindig jobban és jobban felfogni helyzetüket, megismerni önmagukat; minek aztán azon üdvös eredménye lett, hogy megérték rendeltetésüket.

Isten kegyelméből mi már ismerjük rendeltetésünket.

A mi rendeltetésünk igen magas, dicső; de azt elérni nem a legkönnyebb, sőt mondhatni nehéz. Csak képzeljük magunknak egy rakás holt szentet, melyben egyetlen élő szikra lappang: nemde szakadatlanul, még pedig ovatosan kell azt fujnunk, hogy az a kis szikra is ki ne aludjék. Épen így van ez a mi rendeltetésünkkel: ama isteni szikra, mely képessé tesz bennünket rendeltetésünk elérésére, t. i. Istenhez mindinkább hasonlóvá lehetni, bezzeg hamar kialszik ám, ha állhatatosak s észélyesek nem vagyunk fenntartásában és élesztésében. — Ez a mi közös rendeltetésünk. Erre törekednünk mindnyájunknak lelkiismeretes kötelessége. Fölösleges itt azt elmondanunk, hogy az ember mily gyarlón jön e világra; és hogy, megszületvén, ha magára hagyatják, nyomorú féregként vesz el. Bizonyos, hogy az embernek vezetőre van szüksége, még pedig kétféle vezetőre, t. i. testi és lelkire, mivel az ember is két részből áll, u. m. testből és lélekből. A rendeltetésről levén szó, jónak láttuk „vezető” szót használni; mely alatt azon egyéneket értjük, kik az embert közvetlen születése után azon út felé vezetik, me-

lyen át később maguk erejéből érhetik el rendeltetésük célját. A testi és lelki vezetők közt első helyen állanak a szülők, mint kik az embert kezdetül fogva testileg és lelkileg vezetik, de úgy, hogy inkább csak növelik, növesztik. Ezek után mindjárt következik a tanító, kinek szinte kötelessége testileg és lelkileg vezetni, azaz: tulajdonképen nevelni, mivelní. E szóban rejlik a tanító feladata, földi rendeltetése. — Ebben rejlik a tanítói pálya értelme. És most talán a tanítói pálya szépségéről, nemességéről írjunk tele lapokat? — Korántsem; az egészen fölösleges. — A tanítói pályát elég ismernünk, hogy azt azonnal becsüljük is és tiszteljük. De épen azért, mert a tanítói pálya oly nemes, szükséges, miszerint az arra lépők szintén nemesek legyenek, nem ugyan születésök, hanem lelkületükre nézve. Hogy pedig a fiatal tanító nemes pályájához mindenkor méltónak találtsék, föltötte hasznos, sőt nélkülözhetlen, hogy magát folyton mivelní.

Mellőzvéen ama kérdés részletes taglalását, hogy mily tulajdonokkal kell azon egyének felruházva lennie, ki a tanítói pályára lépni szándékozik, itt röviden csak azon módokról és segédeszközökről szólnunk, melyeknek igénybe vétele mellett a már e pályán tettleg működő, különösen ifju egyének képessé tételnek hivatásuknak kellő betöltésére.

Ezek közt első helyen áll: a tanítói pálya ismerete. A ki csupán azt gondolja, hogy a tanítói pálya célja nem egyébből áll, mint hogy a gyermeket írni, olvasni tanítsuk, az pályáját nem ismeri. A tanítói pálya céljáról már fentebb szólottunk.

Másodszor a tanító ismerje ki önmagát; fürkészsze ki, ha valjon bir-e ama testi és lelki tulajdonokkal, melyek nélkül e pályán lehetlen boldogulnia. Testi tulajdonok: mindenek fölött jó hallás, látás, és egészséges mell stb. Lelki tulajdonok minden fölött a gyermekek iránti szeretet; az e pályán nélkülözhetlen ismereteknek tökéletes birása; továbbá: gyöngédség, türelem, szerénység, ama tulajdonok, melyek e pálya terheit nagy részben enyhítik. Miből tanulhatja meg a tanító ez erények gyakorlását? Felelet: a keresztény vallásból; mert a ki Krisztus urunk hajójában evezik, annak nincs oka a szélvészöl félni. Sajnálni lehet az oly tanítót, kit pályája iránti szeretetre nem a hit lelkesít; de még jobban azon ártatlanokat, kiket a nélkül, hogy megérdemlették volna, ama balsors ért, hogy ily tanító keze alá kerültek. Különben nem akarunk követ dobni senkire, mert mindnyájan gyarlók vagyunk. Itt csupán a jóra való törekvést ajánljuk saját meggyőződésünk folytán, így szólván: „Keressétek mindenek fölött az Isten

— Első s második félévi teljes számú példányokkal még szolgálhatunk. —

országát és az ő igazságát: a többi annakutána megadtik nektek.“

Harmadszor. Semmi sem állandó a nap alatt; minden — változásnak van alá vetve, — ha már épen nem akarunk ama kifejezéssel élni: miszerint minden oda törekszik, a tökéletesedés felé, — oly annyira, hogy majdnem lehetetlen józan gondolkodásn emberről csak feltenni is, miszerint magát önválasztotta pályáján tökéletesíteni ne akarná, annál is inkább, miután a haladás napjainkban oly szembetűnő lépéseket tesz. Aztán ki is lehetne oly gyenge, hogy hasonlók között utolsó akarna maradni; kivált mint tanító. Nem lehet ugyan kívánni, hogy egyenlő gyorsasággal fusson mindenki a cél felé; de futnia kell, vagy lelépni a pályáról.

E tekintetben az ifju tanító legelőbb is úgy érhet célt, ha mikor a gyakorlati tere átlép, újból mindazt jól átgondolja, mit az előkészítő évek alatt tanult; és azt azonnal ott, hol csak lehet, gyakorlatilag alkalmazni megkísérli; az ebből származott sikert, valamint a módot is, mi által azt elérte, lelkesmeretesen az e végből célszerűen elkészített „Napló“-ba igtatván; és ha még netalán az iskola gyakorlati vezetésében kellő jártassággal nem bírna, jól teendő, ha néha-néha egy-egy jobb iskolába be- és abban körültekint.

Negyedszer. A józan gondolkodásu tanító soha sem fogja elkerülni az alkalmat, ha értelmes és tapasztalt tanfériak közé kerül, hogy azok véleményét egy s más dolog iránt, melylyel netalán még egészen tisztában nincsen, meg ne kérdezze. Valamint tehát az illendőség és a tanítónak saját java megkívánja, hogy a fennirt tulajdonokkal bíró férfiak társaságát keresse: ép úgy kívánja az illendőség és a tanító saját java, hogy mindazon egyéneket kerülje, kiknek társasága reá nézve káros és botránkozató lenne.

Ötödször. Ovakodjék a fiatal tanító az elbizakodottságtól, és ha tanító-társai valamiben tanácsot adnak neki, kivált ha nálánál öregebbek, azt készséggel, jó indulattal fogadja el tőlök; és ha józan megfontolás után csakugyan alkalmazhatónak találja, tegye meg. Különösen ohajtandó volna, hogy a tanítói testületet egy sziv, egy lélek lakná; és csak annyiban különböznenek egymástól, mint az emberi test részei, melyek ugyan egyenkint különböznek egymástól, de rendeltetésöknek híven megfelelően egy cél felé törekednek, t. i. az emberi testnek épségben való megtartására.

Hatodszor. Ha előkelő egyházi személyekkel ismeretségbe jön, igyekezzék azt saját művelődésére és az iskolai ügy javára használni; természetesen, — okosan.

Hetedszer. Olvasmányul leginkább oly könyveket válaszson, melyek vagy szakába vágnak (tankönyvek); vagy pedig a sziv nemesítését célozzák (vallásos szellemben irt munkák). Erkölcstelen könyvek olvasásától óvja mind magát, mind másokat. —

Nyolcadszor. Mikor olvasson és hogyan? Felelet: Olvasson, mikor csak érkezése van, s a testi egészség fentartására elkerülhetlenül megkívántató munkaszünet által magát felfrisítette; és az olvasottakból „Napló“-jába kivonatokat írjon. E kivonatokat későbbben gyakran nézze át; különben az olvasásnak nem veszi hasznát.

Kilencedszer. A tanítói gyűléseken pontosan megjelenjék és az ott hallottakat igyekezzék hasznára fordítani.

Tizedszer. Igyekezzék, a miben csak lehet, a mi

nagy tanító-mesterünk, Jézus, nyomdokait követni; erős legyen a hitben, bizodalmas a reményben és állandó a szeretetben. Így nyugodtan fog élni, és Isten kegyelmében meghalni.

A névragozás főszabályai. *)

Gyakorlati nyelvtanítás a felsőbb elemi osztályokban.
Kötbeszélgető-tanmód szerint.

Molnár László pesti néptanítótól.

II. Kivételes névtök.

— Folytatás és vége. —

c) Hangugrató nevek.

T. Mikor hangzanak a következő mássalhangzós végű nevek: „ok, ök“ raggal jobban, — akkor e, ha így mondjuk: horog, horog-ok; árok, árok-ok; akol, akol-ok; köröm, köröm-ök; tükör, tükör-ök; eper, eper-ek; vagy pedig akkor, ha így mondom ki őket: horog, horg-ok; árok, ár-ok; haszon, haszn-ok; akol, akl-ok; köröm, körm-ök; tükör, tükr-ök; eper, epr-ek, N.? Gy. Így jobban hangzanak. T. De minő változást vettünk észre e tőszókban: horog, akol, köröm, eper? Mi maradt ki, a mint a többes ragot hozzájuk adtuk N.? Gy. Az a változás történt, hogy a tőszó véghangzója kimaradt. T. Most vizsgáljuk meg, mily neveknel történik ez leginkább. Mi nevek a vég-mássalhangzóknak, N.? Gy. A vég-mássalhangzók nevei: „g, k, l, m, n, r.“ T. Hány tagból áll mindegyik név N.? Gy. Itt mindegyik név két tagból áll. T. Mi nevek azon hangzóknak, melyek az utolsó tagokban vannak N.? Gy. Azon hangzók nevei, melyek az utolsó tagokban vannak: „o, e, vagy ö.“ T. Tehát látjuk hogy: Több „g, k, l, m, n, r“ végzetű név, ha kéttagu, és utolsó tagjában „o, vagy e, ö,“ hangzó van, azt többnyire kiszokta hagyni a többes rag felvételénél. Most kísértse meg e neveket, a rokonhangu és a birtokragokkal így lesznek: horog, horg-ot, horg-om, horg-od, horg-a, horg-unk, horg-otok, horg-uk, horg-aim, horg-aid, horg-ai, horg-aink, horg-aitok, horg-aik stb. T. Kimarad-e ezen ragok felvételénél a tőszó véghangzója N.? Gy. E ragok felvételénél szinte kimarad a tőszó véghangzója. T. Jegyezzük meg e szerint jól: Azon nevek, a melyeknél ragozáskor a tőszó véghangzója kimarad, hangugratóknak neveztetnek. Mely nevek neveztetnek hangugratóknak N.? T. Ilyenek ezek is: nyereg, méreg, burok, átok, vétek, bürök, tücsök, ökor stb. (Gyakorlás.)

T. Hogyan ragoztatnak következő nevek: „hatalom, engedelem“ N.? Gy. Hatalm-ak, hatalm-at, hatalm-am, hatalm-ad, hatalm-a, hatalm-unk, hatalm-atok, hatalm-ok stb. T. Kevesebb vagy több tagból állnak-e e nevek kettőnél, N.? Gy. E nevek kettőnél több tagból állanak. T. Hogyan van nekik két utolsó tagjok, N.? Gy. Két utolsó tagjok így van: „alom, elem“ T. Mi történik ragozáskor e tőszók „a, e“ véghangzójával N.? Gy. Ragozáskor e tőszók véghangzója kimarad. T. Látjuk ebből, hogy: A z

*) Lásd Népt. közl. 41—43. sz.

„alom, elem“ szótagokkal végződő, kettőnél többtagu nevek szintén a hangugratók közé soroltatnak. (Gyakorlás.)

Föladat.

Ragoztassanak a rokonhangu egy- és több-birtokos ragokkal következő nevek : „torok, ököl, tücsök, ökör, telek, nyugodalom, kegyelem, figyelem.

Jegyzet. Kehely, pehely, teher, vehem, hangugratáskor hang-átvetést is szenvednek egyszersmind, u. m. kelyh ek, peyh-ek, terh-ek, vemh-ek. Nem pedig : kehly-ek, pehly-ek, tehr-ek, vehm-ek.

d) Ékvesztő-nevek.

T. Mondja ki e nevek utolsó két betűjét : „madár, kanál, szekér, szél,“ N.? Gy. E nevek utolsó két betűje : „ár, ál, ér, él. T. Mikép ragozná e neveket N.? Gy. Madár, madar-ak, madar-at, madar-am, madar-ad, madar-a, madar-unk, madar-atok, madar-ok. stb. T. Mi történik e nevek végtagjának „á, é“ hosszú hangzójával ragozáskor N.? Gy. E nevek végtagjának á, é hosszú hangzója megrövidül ragozáskor. T. Mily betűvel kezdődnek, hangzó vagy mássalhangzóval, a ragok e nevek után; nézze meg a táblán N.? Gy. E nevek után a ragok hangzóval kezdődnek. T. Tehát jegyezzük meg jól : Vannak „ár, ál, ér, él“ végtagu nevek, melyek ha hangzóval kezdődő ragokkal ragoztatnak, véghangzóikat megrövidítik; és azért ezek ékvesztőknek mondatnak. E szabály szerint ragoztatnak : nyár, sugár, sár, ér, dér, fonál, dél, tél, kötél. stb. Ki tudna még ily neveket mondani és azokat ragozni? (Gyakorlás.)

T. Hánytagú nevek ezek : víz, úr, tűz és melyek töhangzóik, N.? Gy. Ezek egytagú nevek, és töhangzóik : „i, ú, ü.“ T. Ragozza ezeket N.? Gy. Víz : viz-ek, viz-et, viz-em, viz-ed, viz-e, viz-ünk, viz-etek, viz-ök; viz-eim, stb. T. Nézzünk a táblára, mi történt ragozáskor a tőszók hosszú „i, ú, ü“ hangzójával, N.? Gy. A tőszók hosszú i, ú, ü hangzója megrövidült ragozáskor.

T. Vannak tehát egytagú, „i, ú, ü“ hosszú töhangzásu nevek, melyek ragozáskor hosszú hangzóikat megrövidítik, és azért ezek is ékvesztők. Ilyenek még ezek : csik, hig, cím, frígy, gyík, szij, sík, kín, tűz, tiz, zsir, nyúl, stb. (Gyakorlás.)

1. Jegyzet. Némely név mind ékvesztéssel, mind a nélkül ragozható; de második esetben a rag nyílt „a, e“ hangzóját zárt „o, ö“ hangzóra változtatja; péld. gunár, gunar-ak, gunar-at, gunar-am, gunar-ad, gunar-a; vagy pedig : gunár-ok, gunár-t, gunár-om, gunár-od, gunár-a, gunár-unk, stb.

Ékvesztő és hangugrató egyszersmind „lélek“ : lelk-ek, lelk-et, lelk-em, lelk-ed, lelk-e stb.

2. Jegyzet. Az éles és hosszú hangzóval kezdődő ragok előtt (milyenek például a birtokos é, okadó ért, határvető ig, fordító ul, ül ragok) nem fordul elő ékvesztés, péld. : bogár-é, bogár-ért, madár-é madár-ig, rút-ul.

e) Kettős-ragozásu nevek.

T. Hogy szoktuk e neveket a többesben kimondani : „falu, daru, hamu, fenyű“ N.? Gy. E neveket a többesben így szoktuk kimondani : „faluk, daruk, hamuk, fenyűk.“ T. Vigyázzatok, e neveket így is szokták ragozni : falu, falv-ak; daru, darv-ak; hamu, hamv-ak; fenyű, fenyv-ek. Mily nevű hangzóval végződnek e nevek, melyek a többes számban kétféleképp ragozhatók N.? Gy. E nevek, melyek a többesben kétféleképp ragozhatók, ú vagy ü hangzóval végződnek.

T. De mi történik az „ú, ü“ hangzóval „ak, ek“ ragok előtt, nézze meg a táblán N.? Gy. Az „ú, ü“ hangzók az „ak, ek“ rag előtt „v“ betűkké változnak.

T. Tehát jegyezzük meg jól : Vannak „ú, ü“ vagy „u, ü“ hangzós végű nevek, melyek a többes számot vagy „ak, ek“ raggal képzik, ha az „ú, ü“ hangzót „v“ betűre változtatják; vagy pedig a hangzós-végtaguak szabálya szerint csak „k“ betűt vesznek fel.

Jegyzet. Itt is figyelmeztethetjük a tanoncokat, hogy az „é“ birtokos rag, valamint ez okadó „ért“ határvető „ig“ és mássalhangzóval kezdődő ragok előtt, csak a hangzós-végű ragozásnak van helye mint : daru, daru-é, daru-ért, daru-ig, daru-nak, daru-ban stb.

Föladat.

Adjuk e nevekhez a rokonhangu és valamennyi birtokragokat, azután a többi névragokat is (1-ső nyelvgyakorló 48. §.) : daru, falu, hamu, fenyű, odu, szaru.

Jegyzet. Más a hamu, hamu-t, hamu-m, hamu-d, hamu-ja (elégett fa hamuja) és más a hamv (péld. a holt-nak hamva, gyertya hamva.) E tanmód szerint azon „ú, ü“ végű nevekre is figyelmeztethetjük a gyermekeket, melyek a rokonhangu ragok előtt ezen „ú, ü“ betűket vagy megtartják, vagy el is vetik; és így vagy a hangzós- vagy a mássalhangzós-végű ragozást követik; péld. : borjú-k, borjú-t, borjú-m, borjú-d, borjú-tok. Vagy : borj-ak, borj-at, borj-am, borj-ad, borj-atok, stb.

Ide tartoznak : gyapjú, faggyú, fiú, ifjú, sarjú.

Jegyzet. Más a sarjú, és más a sarj. Sarjú másodszor kaszált fű; — sarja van a fának, azaz : fris hajtása.

Ú, ü-, ó, ö-n végződő melléknevekről.

T. Mily hangzóval végződnek e melléknevek : „szomorú, keserű, állandó, illendő,“ N.? E melléknevek „ú, ü, ó, ö“ hangzón végződnek. T. Képezze ezek többesét „k“ betűvel N.? Gy. A többesben „k“ betűvel így lesznek : szomorú-k, keserű-k, állandó-k, illendő-k. T. Most képezze ezek többesét „ak, ek“ raggal N.? Gy. „Ak, ek“ raggal a többesben így lesznek : „szomorú-ak, keserű-ek, állandó-ak, illendő-ek.“ T. Adja hozzá a tárgymutató ragot mindkét-féleképp, hangzó nélkül és hangzóval N.? Gy. Tárgymutató raggal így lesznek „szomorú-t, szomorú-at; keserű-t, keserű-et; állandó-t, állandó-at; illendő-t, illendő-et.“ T. Látjuk tehát hogy vannak ú-, ü-n és ó-ön végződő melléknevek, melyek a többes és tárgymutató ragot kétféleképp veszik fel : hangzóval, vagy hangzó nélkül.

Ilyenek ezek : domború, hosszú, iszonyu, karesu, lassu, nyomoru, sanyaru, savanyu, szomju, gyönyörű, gömbölyű, könnyű, szörnyű, sűrű, méltó, hajlandó, ele-

gendő, veszendő stb. (Gyakorlás szóval és hazai föladat által.)

T. Fő- v. melléknevek ezek : szem, láb, kéz“ N.? Gy. Ezek főnevek. T. Mily képzőt adunk hozzájuk, ha így mondjuk ki : „szem ű, láb-u, kez-ü.“ N.? Gy. Így kimondva „ü, ü“ képzőt adunk hozzájuk. T. Most még egy melléknevet is tesztek mindegyik elé, így : „kékszemű, nagylábu, kiskezü. Most is főnevek még ezen szók N.? Gy. Most már nem főnevek. T. Mily nevek tehát mostan N.? Gy. Most már melléknevek. T. Mily képzővel és mily beszédrészekből alkottuk e mellékneveket N.? Gy. E mellékneveket „ü, ü“ képzővel alkottuk és pedig főnevekből. T. Mily beszédrészt tettünk az „ü, ü“ képzős főnév elé N.? Gy. Az ű, ü, képzős főnév elé melléknevet tettünk. —

Most vizsgáljuk meg jól, hogy ezen „ü, ü“ képzővel főnevekből alkotott melléknevek felveszik-e kétféleképp a többes ragot. — Jól van-e, ha mondom vagy írom : „Ezek a gyermekek kékszeműk, azok nagylábuk, amazok kiskezüik?“ Javítsa ki a hibás ragozást N.? Gy. Kékszeműk helyett kékszemű-ek, nagylábuk helyett nagylábu-ak, kiskezüik helyett kiskezü-ek.

T. Látjuk tehát : A főnevekből „ü, ü“ képzővel alkotott melléknevek, ha előttük még egy melléknév áll, csupán hangzós raggal használtatnak. Ilyenek ezek is : hosszúhaju, jóeszű, nagyszorgalmu, könnyelmű, jóindulatu stb. (Gyakorlás).

Ujdonságok.

— **Bibornok herceg-aldornagy** ő főmagassága, Magyarország legfőbb népnevelője, f. h. 1-jén töltötte be életkorának 77-dik évét. A hála, tisztelet és fiúi ragaszkodás kora reggeltől késő estig vonzá az aldornagi palotába az üdvözlők sorait. A királyi helytartó ur ő nagyméltósága levélben fejezte ki szerencse-kívánatát. Fényes nagymise után a ritka buzgóságu főpásztor, érseki székből egy óráig tartó kenetteljes egyházi beszédet tartott a hívekhez. — E nagyszerű ünnepélyben néptanítóink is az ország minden vidékén némi részt ohajtván venni, azoknak szívérlémeit röviden következő hangokban véljük viszszaengeni :

„Isteni egyházunk biboros fejedelme honunkban,
Élet-adó napodon hintsd ránk áldásod esőjét :
„Ömlszsz esdeklő fiaidra apostoli áldást!
„A kincsért, melyet adsz minékünk, áraszszon ezerszer
„Többet az Ég tereád ; hogy mint tengerből esőnek
„Szemzeti : ugy a lét üdvének harmata szálljon
„Aldó ajkaidról s még számtalanokra fakadjon !

— Peitler Antal váci püspök ő méltósága a nagy-kátai kerületben körülbelül 1000 hívet avatván föl a hit bajnokaivá, a népnevelés előmozdítására tetemesb áldozatokat hozott. Így a nagy-kátai iskolának 200, a szorgalmas tanítóknak pedig, főpásztori elismerése jeleül, 60 fr. ajándékozni s egy kátai szüle-

tésti szegény, de nagyszorgalmu fiút saját költségén neveltetésre kijelelni méltóztatott. (K. N.)

— Az angol-kisasszonyok Balassa-gyarmati intézetének főnöknője, **Booc Anna**, meghalozván, szept. 27-én kísértetett örök nyughelyére. A boldogult 15-dik évétől kezdve a szerzetben folytonosan tanított ; s négy év óta a Balassa-gyarmati bel- és küliskolában, tanítás mellett, a ház és iskola igazgatóságát is viselte. Az érdemekben elaggottat a tanuló ifjuság és szülék őszinte hálája kísérte sirjába. (K. N.)

— **Bibornok hercegaldornagy** ő főmagassága a hédervári iskolaház építésére legközelebb 200 frtot adományozni méltóztatott.

— Az uj-szegedi népiskolára a város, mint földesur, **Kremlinger Antal** prépost ő nagysága kérelmezése folytán, 100 fr. tanítói pótdíjt és tanhelyiséget szavazott meg. A többi szükségletek fedezését a Szegeden tartózkodó csanádmegyei püspök ő méltósága méltóztatott kegyesen megajánlani. (K. N.)

— **Földeákon**, Csanád megyében, új néptanoda készült két osztálylyal s két tanítói lakkal. A tanodaépület, mely több mint 8000 frba került, leginkább ft. **Oltoványi Pál** földéaki népáldor ur buzgóságának köszöni lételet.

— **Buda város**, házi pénztárából, az ottani ágostai hitv. községnek 1000 fr. évenkénti segélyt ajánlott meg — egyházi s iskolai szükségjei fedezésére.

— A pesti izraelita község főabbija, **Meisel tudor**, ez évben is gyűjtöget egy leves-intézet számára, melynek jótékonyágában az iskolák és képezde szegény növendékei vesznek részt.

— A „Szász tanodai ujság“ közlése szerint, a nevelés-és oktatástyger (miniszter) azon tervvel foglalkodik, hogy a néptanítóknak jövőre alkalmat nyújtson alaposabb képzettség szerzetésére, mint a minőt a tanító-növeldek jelen szerkezetük mellett adni képesek. Ez által a népiskola nemcsak jelesebb erőket nyerne, hanem a néptanítók köréből a felsőbb iskolákra nézve is alkalmasb egyének kerülnének ki. Ennélfogva a kerületi igazgatóságokhoz fölhívás intézetett, hogy véleményyt adjanak a fölött, valjon nevezett célra előnyös lenne-e 1.) a tanító-növeldei évfolyamok számát négyről hatra kiterjeszteni ; vagy 2.) némely tanító-növeldekben tovább-képezési tanfolyamot állítani — polgárs. realiskolai tanítók számára ; avagy 3.) a néptanítóknak a törvényes érettségi vizsga elengedése által az egyetem látogatását megkönnyebbiteni. A mint a „Tanodai ujság“ hozzáteszi : utóbbi javaslat legközelebb végre fogna hajtatni.

— **Előfizetési felhívás.** A zene körében mindig nagyobb és erősebb életmozzanatok mutatkoznak hazánkban. Mindenütt előtérbe áll egy tevékony kéz, felriasztja a szunyadozó erőket, azokat tetre egyesítendő. Bizonyítják ezt az ujabban életbe léptetett számos dalárdák.

Mindazon tiszteltek, kik az ének hatalmas zászlója alá szegődtek, bátorkodom felhívni a most Bécsben Glöggel Ferenc műtarusnál megjelenendő három négyes előfizetésére : „Kard és Lant“, „Bordal“ és „Gyászdal“ ; melyekből különösen a harmadik számot „Gyászdal“ a honi dalárdák figyelmébe ajánlom.

Előfizethetni a szerzőnél mind a háromra 45 krval. A Gyászdalhoz a hangok külön 30 krval is megrendelhetők.

Egy uttal figyelmeztetem a t. dalárdákat, zeneegyleteket, zenekedvelőket, hogy a nemrég Pesten, Rózsavölgyi és társánál. megjelent „Magyar kettősök“ női és férfi hangra alkalmazva 80 kr. szinte általam megrendelhetők.

Az előfizetési pénzek alulírtok, bérmentve f. é. nov. 20 ig utasítandók.

Lugos, okt. 1862.

Wusching Konrád P

TÁRCA.

Bódogka.

Franciából fordította **Csery Krisztina.**

VI.

— Vége. —*)

Ezen találkozás többször megújult hasonló szerencsével. A gyermeki barátság szorosabban fűződött össze ;

*) Lásd Népt. közl. 28. 31—34. 36. 38. 39. 40. 42. 43. sz.

a kedves Angyalka egész szívéből szerette zárdai barát-nőjét. Ő egyike volt azon lelkeknek, kik akkor szerencsések, ha azt másokkal megoszthatják ; és ő Bódogkának sokat tett. A fiatal özvegy szinte szerette e gyermeket, tetszett neki regényes lelkülete, természetessége, élnéksége. Társalgásuk mindig a világról szólott, melyet még Bódogka nem is látott, s mégis oly sokat képzelt fölöle.

Nem sokára úgy tetszett neki, hogy a világ előkelőit mind ismeri, mert annyit hallott rólok; és gyakran megtörtént, hogy özvegy Manikamp grófnő, Gandal örgrófnőről stb. kérdezősködött. Manikamp gróf özvegye egyike volt a legelőbbkelő hölgyeknek, szép lélekkel, mely nála a legszebb társaságot gyűjté össze; és unokaöccse Gandal örgróf a legszeretreméltóbb gavallérnak tartott, s a legjobb házasságnak. Favráné igen kitüntette őt, mint kitünő tehetséget.

„Beszéltünk rólad, angyalom; mondá Bódogkának; nem hiheted, mennyire érdekl helyzeted. Azt mondá, hogy te neki egy kis elrablott tündérnek tetszel; és nénéd lenne a boszorkány. Manikamp grófnő is tudakozódik szüntelen utánad; alig várja az időt, hogy láthasson; és legközelebb be kell teljesítenem kívánságát. Elfogadtam meghívását.“

„Addig is, adjátok át üdvözetemet, felele Bódogka, fél komoly hangon; és biztosítsátok legmélyebb tisztelemről.“

Valahányszor a társalgásban Gandal örgróf neve fordult elő, gyenge pir futá át Angyalka arcát; ő hallgatott s lesütötte szemeit: de Bódogka nem vette észre ezen pirulást; és nem gondolt rá, hogy ez volna az, kit Favráné nővérenek szánt.

Egy este nevetve mondá a fiatal özvegy Bódogkának:

„Szépem, nagy dolgot határoztam: az utolsó hat gyászhat lefolyt; nem fog roszul esni, ha egyszer szokottnál több embert fogunk látni. Én a napokban szeretnék egy társaságot összegyűjteni. Volna kis hangverseny, kis tánc. Nem szeretnél, kis királyném, benne részt venni?“

„Én, én bált lássak! kiálta Bódogka, kezeit az ég felé emelve. Oh! Istenem! lehetséges?“

„Hogy lehetséges-e! mi már beszéltünk e felől Cecilivel, kiálta nevetve Angyalka; fogunk neked szép ruhát csináltatni, angyalom!“

„Ruhát; hisz van nekem elég, vágott közbe Bódogka; s mindenesetre igen szépek; a rosz Zuzanna vette azokat nekem; unalmamban minden nap másikat kértem tőle. Van gyönyörű ékszerem, köveim.“

„Ugy jól van! te azt mind föl fogod venni, mondá élénken Cecil; szépnek kell lenned, csodaszépnek.“

„Igen! kedves Bódogkám, folytatá Angyalka, hogy meg legyek veled elégedve; mert én foglak a terembe vezetni s a társaságnak bemutatni! Mily boldog leszek, azt a sok dicséretet hallhatni, melylyel szépséged miatt el fognak árasztani.“

„Olyan leszek a bálban, mint a kis hamupipőke, mondá őszintén Bódogka; csak a zöld papucs hiányzik.“

„És a királyi fiu, ki neked udvaroljon, mondá nevetve a bárónő. Kedvesem, ez egyszer alacsonyabb körrel kell megelégedned.“

Nyolc napig Bódogka mindig e mulatságról álmodott. Végre, egy szép nyári estén, midőn a nap már nyugvóban volt, mint rendesen, nénje tudta nélkül átszökött Favráékhoz, de nem a falon; hanem a kert egyik részében felfedeztek egy bokrot, melyen át Bódogka sokkal kényelmesebben juthatott. A kerti lakba sietett, hol Angyalka türelmetlenül várta.

„Oh! felséges kincs! te csillogsz, angyalom! kiálta a fiatal lány, elragadtatva nézvéen rá; hisz ez királyi ékszer!“

„Én hamar öltözködtem; magam fésülködtem, majd nem sötétben“ mondá Bódogka egy álló tükör előtt megállva, melyben lábtól fejig láthatta magát.

Szürke selyem ruha volt rajta ezüsttel átszőve, hasonló derékkal, minden díszítmény nélkül; de ezen egyszerűség, a hogy Zuzanna ezen ruhát készítette, ki lőn Bódogka szépsége s az ékszer által, melyet a szekrénykéből szedett elő, pótolva.

Hosszú fekete haja valódi gyöngysorral volt díszítve; itt-ott egy gyémánt tüvel megtűzve; nyakát drága lánc köríté, mely ruhájára visszahullott. Ezen gazdag öltözet kitünően illett Bódogka szépségéhez. Ő ezt tudta, és büszkén emelve fel fejét, kimondhatlan örömmel mondá a belépő Favra bárónőnek:

„Kész vagyok, menjünk!“

„Várj még egy percig, mondá Angyalka; ezen sötét színt egy szép virágcsokorral fölélénkíthetni.“

És saját kezével tűzött egy szép jazmin s rózsákkal elegy virágcsokrot mellére, melylyel saját fehér ruhája volt díszítve.

Midőn Bódogka, a bárónő oldalán, a teremben megjelent, általános meglepetést lehet észrevenni: a táncos párok megálltak, a kártyázók egy percre elfeledték kártyájokat. Volt ezen szépségben valami különös. Ezen fekete hajzat, ezen szép szemöld, halvány kék méla szemek, melyek hosszú pillával voltak beárnyékozva, és a hideg, majdnem szomorú, ábrándozó nézés, oly valamit képeztek együtt, hogy senki sem nézhet rá csodálkozás nélkül. Ő tudta ezen győzelmet; s el volt ragadtatva; azon hiszemben, hogy most foglalta el méltó helyét.

Ez alatt a kártyázók fölszedik kártyáikat, a táncosok elvégezték a díszlejtőt (menuét) és egy asztal körül folya a társalgás. Ekközben a bárónő Bódogkát körülvezeté a teremben; s ép most jövének Manikamp grófnőhöz. Az öreg megnézé őt, s mondá:

„Már most nem csodálkozom a fölött, mit szépségéről mondtak. Ön szépsége ritka kincs, s jól kell rá vigyázni; mert a hol Ön meg fog jelenni, irigységet s veszedelmet fog ébresztetni.“

Midőn bókját elvégzé, megcsókolá őt homlokon, és a mellette ülő hölgynek lassan mondá:

„Ő Fontázs kisasszonyra emlékeztet: ugyanazon alkat, haj, fejhordozás; csak az arc különböző. Szegény Fontázs szeme szende volt: Bódogké ellenben nagyok s bátrak. Inkább szeretem Angyalkát, e kedves teremtest, szép alakjával s Madonna fejével.“

Bódogka visszatért helyére; s most másodszor találkozott szeme egy férféval, ki mióta ő belépett a terembe, szemeit le nem vette róla; ott állt egy sarokban egyedül. Fiatal volt, szép testtartással, s habár arca nem volt szép, de oly szelleműs, hogy első látáskor érdeket ébresztett, Bódogka azonnal Nömur hercegre gondolt, a Klévei gyöngéd szerelmesére. Egy titkos érzés lepte meg, midőn a bárónő a szép idegent bemutatta:

„Kedvesem, Gandal örgróf, ki ég a vágytól, téged ismerhetni; s mióta beléptél, még nem üdvözölhetett.“

Rendesen ha két egyén egymásról beszélni hall; kölcsönös érdekek ébred, mely később veszedelmesebb lehet. Bódogka s az örgróf első találkozásuk sem maradt egykedvű. Az örgróf örömmel fogadá el Bódogka társaságát, ki is szívesen adott a táncosoknak kosarat azon egyszerű kifogással, hogy nem tudja a menüettet. Gandal

örgróf megérté, hogy nem lesznek háborgatva; s így az egész estélyt együtt töltötték.

A hold már kibujt, és megvilágítá a lombokat, s ezen keresztül a kert területét. Bódogka az ablakra könnyökölt, mely mellett ült, s ujjával mutatott a fehér falra, mely a két kastélyt elválasztá, fohással mondván az örgrófnak :

„Ott van börtönöm; egy perc múlva oda kell visszamennem. . .“

„Oh! kisasszony, felele az tüzzel; gondolkozzék inkább arról, hogy onnan örökre távozzék mielőbb.“

„Oh! igen, én gondolkodom!“ mormogá Bódogka. Fiatal nő, ki a világban nevelkedett, nem engedte volna meg, hogy egy ifju, kivel először találkozik, csupán vele társalogjon: de Bódogka egészen természetes volt: ő nem tudá, mi az illendőség; úgy hogy midőn asztalhoz mentek, elfogadá az örgróf karját; sőt kéré, hogy üljön mellé az asztalnál.

Favráné nyugtalan lett, s Angyalka alig tudta szomorúságát eltitkolni. Manikamp grófnő aggodalommal figyelt Bódogkára s unokaöcsésére.

„E gyermek megjelenése nagy hatást csinált; sugá szomszédnéja fülébe, ki legmeghittebb barátnője volt. Nézze, az örgróf nem távozik tőle egy percre sem. . . . Az ember így szokott szenvedélyében lenni. . . Ez nem tetszik nekem; mást szántam unokaöcsémnek.“

Hajnalkor a társaság szétment. Bódogka sem volt már ott s az örgróf elmenté után szintén távozott. Midőn a két nővér egyedül volt, kiküldték komornájokat, s bezárkoztak.

„Oh! kedves nővérem, mit tettünk! kiálta Angyalka, nővére karjai közé vetve magát; mily mulatság, oh! mily éj! . . . Az örgróf szereti Bódogkát . . . csak vele társalogott . . . ő szereti.“

„Nem, kedves nővérem, én nem hiszem, felele Cecil; ő csak szépségétől el van ragadtatva és kedvességétől, melyet Bódogka iránta tanusított, csupán vele levén. . . Bódogka tapasztalatlan lány! De biztos vagyok benne, hogy az örgróf őt nem szereti.“

Angyalka szomorún lógatá fejét; s könyeit törölgetve, melyek arcán gördültek le, zokogva mondá :

„Ő szereti őt! . . . ő oly szép! . . De kedvesem, van-e jogom panaszkodni? . . Te és a grófnő gondolkoztatok férjhez menetelemről, de még az örgróf akaratját nem tudjátok; és ez hiba, azt gondolván, hogy ő szeret engem. Mondotta-e valaha? Le van-e kötve a legcsekélyebb ígéret által is? Oh! hisz csak én ábrándoztam erről.“

„Talán még nem szeret; de szeretett volna, Angyalkám! kiálta a bárónő sírva; és nővérét karjaiba zárva. Ez lett volna a te szerencséd, és az enyém, melytől el voltunk ragadtatva! . . Oh! mily szerencsétlen és vak az, ki téged megvet! De más jobban fogja érteni, mint az örgróf, hogy mily kincset akartam neki adni. . .“

„Le kell mondani e reményről, kedvesem, monda Angyalka fájdalmasan; érzem, hogy szívem nem fog többé szerethetni. Sokat szenvedek most, többet mint kifejezhetnék; de majd elmúlik ez is; Istentől kérek vigasztalást. Hisz Magdolna anya mindig mondá: hogy csupán ő vigasztalja meg az embert.“

Legközelebbi napon a bárónő jószágára utazott nővérével, s közel Párishoz két hetet töltött egész magányban. Ezalatt Bódogkáról mit sem hallott; s az örgrófnak neve sem hallatszott. Angyalka igen szomorkodott, és

Favra bárónő kíváncsi volt tudni, mi történt távolléte alatt. Visszatért Párisba, hol Manikamp grófnőtől egy levelet lelt, mely így szólott :

„Kedves báróném!

Unokaöcsém megérdemelte, hogy őt vagyonomból kizárjam. Ugyanis ő abba a kis lánykába szeretett, ki Önnél majd mindegyiket elragadta. Őa tudósítása szerint, ő gazdag s jó családból való; de én e házasságba nem fogok bele egyezni soha; s ezt kijelentém unakaöcsémnek; ki is maga szándékozik lépéseket tenni. Én nekem más volt szándékomban.

Én Önt azért siettem tudósítani ezen szép házasság felől, hogy a meglepetés ne legyen nagy; kérvén Önt, hogy továbbra is tartson meg barátságában.

Maradok

M. . . grófnő.

„Nos! nővérem!“ mondá Angyalka, miután a levelet elolvasta :

„Mi visszautazunk; mi nem leszünk jelen az ünnepélynél“ kiálta hevesen a bárónő.

„Igen, el kell utaznunk, mondá Angyalka; de mielőtt elutazunk, írök Bódogkának.“

S reszkető kézzel, szorult szívvél írta a következő sorokat.

„Kedves Bódogkám!

„A jó Ég tégedet sok kellemetlenséggel látogatott meg; most ezt kétszeres szerencsével igyekezik kipótolni; mert a legszebb, legmiveltebb ember szeret; nem sokára megkéri kezdetet.

Légy boldog, boldogítsd őt; ez nővérem s az én kívánatom; mi Párist huzamosabb időre elhagyjuk. Imádkozzál értünk; gondolj egy jobb hazára.

Azt hiszem Perpetua anya jóslata be fog teljesülni; és én a fátyolt fölvesszem. Emlékezzél meg akkor rólam; és beszélj néha Angyalka apácáról.“

Egy hiv szolga lön megbizva a levél átadásával; és egy órával később Bódogka meglelé a levelet szobája ablakán. Bódogka nem tudott mit sem a történetéről; és két hét óta kimondhatlan fölázban élt. A két nővérnek rögtöni elutazása kimondhatlan meglepetést s aggodalmat okozott neki; minden reménye meg volt semmisülve, hogy a bárót viszontláthassa. Éjjeleit, nappalait sírva töltötte; vagy huszszor meg akart szökni az elátkozott házból, hol halálra unta magát.

Angyalka levele újra fölbreszté reményét, kimondhatlan öröm fogta el keblét. Halványan, beesett szemekkel, s büszke fejtartással lépett Szolió kisasszony termébe, ki szokott helyén ülve, himzett. Bódogka leült, mert térde csuklott; végre levert hangon mondá :

„Kedves néném . . . beszélnem kell Önnel. Hallgasson meg, kérem . . . eljött a perc, melyben végre házát elhagyom. . . Nemsokára, talán ma, egy előkelő, gazdag ur fogja kezemet megkérni. . .“

„Mit mondott Ön? nem értem“ vágott közbe Szolió — oly mozdulattal, mintha gondolatjait össze akarná szedni.

„Azt mondom, hogy Gandal örgróf nőül akar venni, felele Bódogka; Ön bele fog egyezni, néném.“

Szolió kisasszony bámulva néze rá, s tagadó válaszintett :

E néma feleletre Bódogka érzelme, haragja, mely felett oly soká uralkodott, föllobbant.

„Ne higye, hogy én Önnek szótfogadok! kiálta; elég ideig voltam rabszolgája. . . Ön végett sokat szenvedtem és én Önt gyűlölöm! Mi volt Önnekem? Mostohám! Mint gyermeket a zárdába lökött; most bebörtölözött. De helyem a világban van; ott kell nekem élnem, mint minden rangomhoz illő lánynak. Én gazdag vagyok s jó családból, ezt tudom; adja vissza vagyonom, hadd foglaljam el helyemet. . . De készüljön az örgrófnak igazságtalanságáért felelni. . .“

„Oh! szerencsétlen gyermek!“ kiálta Szolió kisasszony, kezeit az ég felé emelve.

Végre, fájdalom s tekintélyvel mondá Bódogkának, az ajtóra mutatva :

„Menjen szobájába. . . Elfogadom Gandal örgróft — és hiszem, hogy házasságától elmulik kedve. . . Menjen!“

Ez utolsó szavak lesújták Bódogkát. Visszament szobájába, hol egész napot az ablakra támaszkodva tölte, figyelve a legkisebb zajra. Szolió kisasszony kiadta parancsát : Bálint az előszobában járt alá s fel, és Zuzanna szemei mindig a kapu felé voltak irányozva.

Legközelebbi nap, ebéd után, egy kocsi zörgésének rögtöni megszűnése jelenté az örgróf megérkezését. A fiatal örgróf legyőzte az előítéleteket s bátran lépett e sötét házba; meglepetése növekedett, midőn a gyászba öltözött szolgáló nevével jelenté be urnőjének. Szolió kisasszony fölállt. Ezen különös alak megpillantásánál, borzadás futotta át az örgróft, és egy perc kelle, hogy meglepetéséből magához térjen. Szolió kisasszony mozdulatlanul várta kívánságát.

„Kisasszonyom, monda végre, én Gandal Hektor örgróf vagyok; azt hiszem, e név nem idegen hangzású. Oly vagyonom van, melylyel rangomhoz képest élhetek. Volt alkalmam hugát láthatni; és szépsége, lelke, melyet benne felfedezék, elbájolt. Azt hallom, hogy ő árva s hogy Ön egyedüli rokona; ezért Önhöz folyamodom kezéért.“

„Ezt megtagadom, örgróf“ felele Szolió kisasszony határozott hangon.

„És az okot, kisasszonyom, nem szabad tudnom, kiálta az örgróf; nem akarja Ön megmondani?“

„Ha kívánja, uram, mormogá fájdalmasan a szomoru kisasszony; de higyen nekem, ne kívánjon magyarázatot; mondjon le hugom kezéről, mielőtt a siralmas történetet elmondanám. . .“

Az örgróf nem felelt; csupán mozdulata árulá el, hogy szerelme forróbb, mintsem oly könnyen lemondhatna róla. Szolió kisasszony gondolkozóvá lett, mintha szavakat keresne; végre eleinte lassu, de később mindinkább erősb hangon folytató :

„Ez borzasztó történet, uram, mit most Önnek el kell mondanom; ez két család iszonyu története. . . Én s nővérem korán árvák levénk; egy nagybátyánk gyermekeiül fogadott. Nővérem 16-éves korában egy előkelő férfi neje lett, és én beteges nagybátyám mellett maradtam. Én elhanyagoltam férjhez menetelemet, hogy öregségében ápoljam; egész 25-éves koromig mellette éltem, azon hiszemben, hogy vagyont köztem s nővérem közt el fogja osztani; de ezen számításban csalatkoztunk: végrendeletében engem nevezett egyetlen örökösének. . . Ez visszavonhatlan volt. Oh! mily következése volt e kitüntetésnek? . . . Nővérem férje már rég titkos szerelmet érzett irányom-

ban . . . kincs vágya még inkább ápolá borzasztó szerelmét. . . Én már egy férfival járék jegyben, kit régóta választottam volt. . . A nyomorult maga akart nőül venni; és ezért szabadulni kívánt mindentől, mi utjában állott. . . A pápa megengedheti, hogy egy férfi két nővért elvegyen. . . Egy éjjel neje ágyában megölve találtatott; és vőlegényem egy bálban szemem láttára, fején, egy láthatlan kéztől oly ütést szenvedett, hogy néhány perc mulva meghalt. . . A gyilkos nem számított az igaz bíróra, kinek keze nem sokára elérte őt. A törvény nem ismert rangot, vagyont. . . Ő elítéltetett s a hóhér keze közt halt meg. . . Ön hallotta, Sardaván gróf ezen borzasztó történetét, ki Tulúzbán elevenen kerék által törtetett. Ez Bódogka atyja volt. . . Volt egy fiatal nővére. . . szép Genovévának nevezték. . . Meggyalázva fivére tette által, egy zárdában halt meg; és én, kitől ezen tett elrabolt minden szenvedélyt, itt fogom életemet bevégezni, öreg cselédek közt, kik mindenhova követtek, s e gyermekkel, ki elől örökké rejtve kell tartanom szerencsétlenségét.“

Az örgróf hideg borzadással hallgatta végig a történeteket; s mielőtt Szolió kisasszony bevégezte volna, fölkelte, Bálint kinyitá az ajtót, s az örgróf mélyen meghajtá magát, mintha bocsánatot akart volna kérni Szolió kisasszonytól, hogy őt ily vallomásra erőltette; végre lassan távozott. Midőn elment Szolió kisasszony a terem hátuljában Bódogka halvány fejét vette észre; a szerencsétlen gyermek mindent hallott; kétségbe volt esve s vigasztalhatlan.

„Oh néném! mondá ő, Angyalka levelét az asztalra téve; vezessen vissza a boldogasszonyokhoz. . . Ott az én helyem. . . Most értek mindent. . . Samr á kisasszony szereti az örgróft. . . és miután halálra ítéltnek lánya vagyok, ő elfogja őt venni. . . Oh néném! vezessen vissza a zárdába. . . mert érzem, hogy atyám vére forr ereimben!“

Ugyanazon a napon Bódogka valóban visszament a zárdába.

Midőn másodszor megjelent a zárda kapuja előtt, Boané atya s Magdolna anya fogadták.

„Mindig vártunk, gyermekem“ mondá neki a jó atya.

„Jöjön, gyermekem, kiálta Magdolna anya gyöngédség s örömmel; oh! kedves fáradt baránykám; áldott legyen a jó pásztor, ki visszahozott, és a nap, melyen visszajöttél az akolba!“

A (magyar-királysági) lakosok száma, nemzetisége, vallása s miveltisége.

— Folytatás. —*)

A legnagyobb nemzet után a **szlávok** tulnyomó; mit esodálni nem lehet, ha meggondoljuk, miszerint e hon őseink által történt el foglalásakor Pannoniát, Dáciát, Mőziát, Liburniát, mint melyekből alakult, szlávok lakták. Midőn a tatárjárás, nem különben a török háborúk folyamában az ország lakói részint kiirtattak, részint földönfutókká lettek, az ismétli benépesítésre nagyrészt szlávok hivattak meg. Ez okból számuk most 4,436,880. Azonban

*) L. Népt. közl. 42. sz.

ezen általános név több népet foglal össze, melyek egymástól eltávozó nyelvök miatt, szükség, hogy külön megneveztesse. Ilyenek a tótok száma 1,422,500; ruthenek 446,000; szerbek 445,800; horvátok, 1,651,480; vendek 30,100; csehek 9,600; bolgárok 23,000; dalmátok 408,400. E nevezett népek a királyság határait lepik el, úgy hogy beljében csekélyebb számmal élnek. Nyelvök kemény hangzatu, irodalmok fejledező.

Honunk **oláh** vagy román lakossága az északkeleti megyékben, s Erdélyországban él. Az oláhok — a dákok, geták, trákok, rómaiak maradékai, kiknek összezavart nyelvét beszélik. Oláh nevöket az olálkodni szótól vevék(?); minthogy csak nem régen is henyélve éltek; de ezt, valamint durvaságukat elhagyni igyekeznek. Irodalmok csekély. Számuk 2,571,420.

Németek leginkább az osztrák tartományokkal határos vidékeken, a városokban, Szepesmegye és Erdélyben találhatók; számuk 996,406. Az erdélyi szászok ezen osztályba sorozandók, mint kiket II-dik Géza Némethonból hívott be. Őket esenddel párosult szorgalmas élet, minden jóra törekvés jellegzi. Főfoglalkozásuk a földmivelés és kézművesség. Nyelvök mivelt. Irodalmok nevezetes. (Folyt. köv.)

A tanítókhoz.

Messze nyúló rétet, virágokkal telve,
Az embernek szeme gyönyörködve nézdel!
Ha egy iskolába belépsz, találkozol
Ilyen virágokkal, kedves gyermekekkel;
A kik az életnek kertjében fejlődnek,
Kebükben reményét hordva jobb jövőnek.

Ott van arcaikon a szüz ártatlanság,
Melyet nem érintett csak a harmat gyöngye,
A szent áhitat, mely mint tisztult ima, száll
Oda, hol a nap ég, föl a fényességbe.
Az Isten is mosolyg ezeknek láttára:
Ki ne örvendene, ha ilyeneket látna!

De keblök még tires; s nem hozhat gyümölcsöt
A virág, ha nincsen jótékony esője. —
Ti vagytok tanítók e tisztre hivatva;
Kezetekben van a jövőnek reménye.
Csepegtessétek az erényt s tudományt ti,
Hogy a virág idő előtt ne vesszen ki!

Szavatok jótékony szellőnek fuvalma,
Mely termékenyítő himport visz magával;
Mely bejárja a szép virágoknak kelyhét,
S felfogatik a kis virágszálak által;
Kiknek piciny keble nagyra nőlvén tőle,
Évek múltán nemes gyümölcs kél belőle.

Ilyen hivatástok: az élet kertjében
Kertészek vagytok ti. A jövő reménye,
Hazánk boldogsága, élete, nagysága,

Tirátok van bizva, kezetekbe téve.
Buzgalmatoktól függ, csak akarnotok kell:
S rakva lesz a honnak fája gyümölcsökkel.

Borsai F.

Pályázatok.

I.

Kalocsai érseki megye, és Pest-Pilis-Solt vármegyében létező **Bátya** magyar illir ajka községben megüresedett kántortanítói hivatalra folyó november hó 27-ig tartandó pályázat nyitattik. Ama hivattal összekötött évi jövedelem következőkből áll: készpénz 350 fr. a. é. és a vasárnapi iskola kezelésétől 25 frt a. é.; kántori szolgálatoktól járandó stóla; mintegy két holdnyi vetőföld élvezete, és kényelmes szabad lakás, kis házi-kerttel. A pályázni kívánók a nm. kalocsai érsek ő excejához intézendő, s szükségelt okmányokkal felszerelt kérvényüket a pályázat fenn kitűzött határidejeig alulirt felügyelőséghez juttassák; a pályázat végső napján pedig a helyszínén — Bátyán — megjelenjenek. Miske, okt. 28. 1862. A kerületi tanfelügyelőség. 2—3.

II.

Hódmező-Vásárhelyen a belvárosi elemi leánytanodában a tanítóság megürülvén, arra pályázat hirdettetik. A megürült tanítói állomással, melyre nők is pályázhatnak, szabad lakás és 315 fr. van összekapcsolva. A tanyelv magyar. A pályázni akarók kellően felszerelt folyamodványukat a méltóságos váci püspökséghez címezve f. é. november 25-ig alulirothoz küldjék. Szentés, okt. 25. 1862. Leeb Mátyás s. k. esperes és kerületi tanfelügyelő. 2—3.

III. IV.

Szolnok város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a szolnoki főelemi tanodában, hol a tanyelv magyar, a megürült két tanítói állomásra, melyek mindenkével 456 fr. 75. kr. évi fizetés s 2 1/2 hold föld használata van összekötve, pályázat nyitattik, azon megjegyzéssel, hogy a pályázók tartoznak a nagyméltóságú magyar királyi Helytartótanácsához címzett s e városi tanácsához f. é. november 27-ig benyújtandó kérvényökben képességököt, ugyszinte felsőbb rendelet folytán a magyar s német nyelvben jártasságukat okmányokkal igazolni. Szolnok, okt. 17. 1862. Kludik Mihály főbíró. 2—3.

Ajánlkozások.

Néhány egyetemi tanuló ajánlkozik gimnáziumi vagy elemi iskolai növendékek magán-tanításának elvállalására. Bővebb tudósítást nyerhetni e lapok szerkesztőjénél délutáni 4—5 óra között. (Kecskeméti-utca, 5. sz.) 2—3.

Szerkesztői pósta.

K. A. urnak Tornyoson. Szerencsétlen eseményét nagy megilletődés s részvéttel olvastuk. De közlése, ha e végett küldötte t. Ön hozzánk, nem nyilvános lapba való.

Egy tanító-jelöltnek Pécs ett. Cikkét adni fogjuk, de jegyzetekkel kísérvé.

„Bölcsőm fölött“ és „Névnapomra“ című versezetek nem adhatók. Az első küldeményekhez hasonlókat, vagy még azoknál is jobbakat kérünk.

„Templomban“ és „Az engedetlen gyermek“ közölhetők. Netalán ezutáni küldeményeknél azonban mérték s rimre több gondot kérünk fordíttatni.

„A szeretet s bizalomból... az oktatásra háromló hasznok“ kétségtelenek levén, közlésöket nem tartjuk elég érdekesnek. Lukább a mód ról lehetne egyet-mást elmondani.

Felelős szerkesztő: Márki József. Kiadó-tulajdonos: Noséda Gyula.

Pest, 1862. Nyomatott Noséda Gyulánál: egyetem és papnövelde-utca sarkán.